PWYLLGOR CRAFFU'R GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A DIOGELWCH CYMUNEDOL

(Microsoft Teams / Hybrid Council Chamber)

Aelodau sy'n Bresennol: **Dydd Iau, 9 Mawrth 2023**

Cadeirydd:	**Cynghorydd C.Galsworthy**
Is-gadeirydd:	**Cynghorydd H.C.Clarke**
Cynghorwyr:	O.S.Davies, J.Jones, A.R.Lockyer, P.D.Richards, M.Spooner, D.Thomas, S.Rahaman a/ac A.R.Aubrey
Swyddogion sy'n Bresennol:	R.Davies, J.Hodges, C.Howard, A.Jarrett, A.Thomas, K.Warren, T.Rees, C.Jones, R.Griffiths, T.Davies, N.Aleksanyan, C.Frey-Davies, A.Jarrett, E.O'Brien, D.Watts, L.Smith, S.Williams, S.McCarthy, H.Short, D.Harding, C.Owens, S.Wells-Jones, R.Hopkins and A.Thomas
Gwahoddedigion y Cabinet:	Cynghorwyr S.Harris, A Llewelyn, J.Hale

---

1. CYHOEDDIAD Y CADEIRYDD

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod.

Dywedodd y Cadeirydd y byddai'r pwyllgor yn craffu ar eitemau 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16 ac 17 o bapurau Bwrdd y Cabinet.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU

Derbyniwyd datganiadau gan:

Y Cyng. H C Clarke – Eitemau 8 a 15 (Bwrdd y Cabinet) – Personol, nad yw'n rhagfarnu.

3. COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

15 Rhagfyr 2022

Tudalen 1
Nododd aelodau fod y Cyng. A Llewelyn yn bresennol ac nid y Cyng A Lockyer.

Tudalen 5 – Cynllun Prydlesu Cymru, Paragraff 3
I gael gwared ar 'lawn' ac ysgrifennu 'loan'.

Penderfynwyd: Cymeradwyo cofnodion y cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 15 Rhagfyr 2022 a 26 Ionawr 2023 fel cofnod cywir a chywir gyda'r diwygiadau uchod.

4. PWYNT CYSWLLT UNIGOL OEDOLION A PHLANT

Rhoddodd swyddogion gyflwyniad i'r pwyllgor ar y pwynt cyswllt unigol (PCU), sydd hefyd yn gweithredu fel pwynt cyswllt cyntaf ar gyfer nifer o atgyfeiriadau sy'n cael eu derbyn gan y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Nododd swyddogion y byddai'r cyflwyniad yn canolbwyntio ar y pwynt cyswllt unigol mewn perthynas â gwasanaethau i oedolion. Cyn amlinellu manylion y gwasanaethau, amlinellodd swyddogion sut mae'r system atgyfeirio'n gweithio ar hyn o bryd. Mae un rhif ffôn ac un cyfeiriad e-bost sy'n cael eu defnyddio ar gyfer gwasanaethau i blant ac oedolion. Yn dilyn cyswllt cychwynnol, mae ffurflen atgyfeirio integredig sy'n cael ei defnyddio'n rhanbarthol gan bartneriaid wrth gyfeirio achos at wasanaethau cymdeithasol. Bydd y PCU yn cynnal asesiadau er mwyn darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i'r rheini sy'n cysylltu â nhw.

Mae'r PCU yn gweithredu ar strwythur tîm aml-ddisgyblaeth. Aeth swyddogion drwy gyfansoddiad tîm PCU oedolion. Mae nifer y staff wedi cynyddu oherwydd y pryderon a godwyd yr haf diwethaf ynghylch cyfraddau ymateb.

Cyflwynwyd y strwythur newydd yn ystod haf 2022. Cydnabuwyd y gellid cefnogi'r pwysau ehangach yn y tîm gofal cymdeithasol i

oedolion pe gellid arafu cyfradd yr atgyfeiriadau drwy ymateb i anghenion pobl ar y cyfleoedd cynharaf gyda'r model arfer sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau.

Dywedwyd wrth yr aelodau fod y cyfraddau atgyfeiriadau i PCU i oedolion wedi cynyddu'n gyson dros y blynyddoedd diwethaf, gyda misoedd penodol yn brysurach nag eraill. Darparwyd dadansoddiad o'r atgyfeiriadau i'r aelodau dros gyfnod diweddar o chwe mis, yn ogystal â gwybodaeth sy'n ymwneud â sut y cawsant eu rhoi ar waith.

Trafododd swyddogion daith yr atgyfeiriadau ar y pwynt maent yn cael eu derbyn gan PCU ac effaith asesiadau cymesur ar y gwasanaeth ehangach. Mae asesiadau cymesur yn ymdrin â chyngor a chymorth yn unol â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Gall asesiadau hefyd helpu i ddatgelu rhai anghenion mwy cymhleth a allai arwain at asesu pellach o fewn y system.

Rhoddwyd gwybodaeth i'r aelodau am yr amseroedd galwadau, ac fe gydnabuwyd bod nifer y galwadau nad oedd wedi cael eu hateb wedi lleihau. Mae Swyddogion Cyswllt yn derbyn llu o alwadau ffôn, sy'n ymwneud ag agweddau amrywiol ar ofal cymdeithasol i oedolion a phlant. Mae swyddogion yn asesu sut y gellir cefnogi swyddogion cyswllt orau yn gyson.

Cododd aelodau bryderon o ran salwch staff a sut y gellid eu deall yn well. Yn ogystal â hyn, sut y gellir darparu cymorth o ran recriwtio staff newydd. Fe gadarnhaodd swyddogion nad oedd salwch staff mewn perthynas â straen na phryder yn y gwaith, ond o ganlyniad i salwch nad oedd modd ei atal sy'n digwydd fel arfer.

Fe gadarnhaodd swyddogion y bydden nhw'n adrodd ar les staff a sut mae hyn yn cael ei gefnogi mewn adroddiad a fydd yn cael ei gyflwyno'n ddiweddarach.

Fe wnaeth aelodau gwestiynu sut y cafodd boddhad cwsmeriaid gyda'r gwasanaeth ei asesu. Cadarnhaodd swyddogion, fel penderfyniad pwynt cyntaf, ei fod yn ymddangos eu bod yn derbyn canmoliaeth yn unig. Fodd bynnag, cydnabuwyd nad yw hyn yn golygu bod defnyddwyr gwasanaethau yn fodlon. Nododd swyddogion y gwaith a wnaed yn flaenorol gydag ymgynghorwyr allanol yn cael eu cynnwys ac wrth gasglu barn defnyddwyr y gwasanaeth a'r adborth a ddarparwyd ganddynt.

Dywedodd y Cyfarwyddwr mai'r disgwyliad oedd na fyddai unrhyw alwadau ffôn yn cael eu gadael, yn enwedig pan mae pobl ddiamddiffyn yn ffonio gwasanaeth y mae angen cymorth ganddynt. Mae disgwyl y bydd timau'n edrych ar y systemau sydd ar waith i sicrhau y gallant fod yn bosib yn y dyfodol.

Nododd yr aelodau'r galw mawr ar y gwasanaeth. Roedd swyddogion yn gwahaniaethu rhwng y gwasanaethau TG tymor byr a'r gwasanaethau TG tymor hir, lle byddai'r rhestrau aros am asesiadau yn hirach.

Cadarnhawyd y gall staff cefnogi busnes helpu gydag ateb galwadau ffôn, ond cydnabyddir nad ydynt wedi'u hyfforddi i ymdrin â chymhlethdodau'r galwadau ffôn sy'n cael eu derbyn. Byddent yn gallu rhoi ateb ar unwaith i alwad os oes angen. Gall y gweithwyr cefnogi busnes ymdrin ag atgyfeiriadau e-bost a dderbyniwyd o ran eu rhoi ar y system ofynnol.

Yn dilyn craffu, nododd yr aelodau'r eitem er gwybodaeth.

5. <u>CEFNOGAETH YMYRRYD YN GYNNAR AC ATAL YN Y GWASANAETHAU PLANT</u>

Cyflwynodd swyddogion yr wybodaeth fel y’i cyflwynwyd yn yr adroddiad a ddosbarthwyd gyda'r agenda.

Nododd swyddogion eu bod yn cynnig gwasanaeth hybrid ar hyn o bryd o ran y grwpiau sy'n cael eu cynnal. Os cynigir cymorth, bydd yn cynnwys dosbarthiadau magu plant, cymorth wrth gael mynediad at grantiau, gwneud cais am fudd-daliadau y mae gan deuluoedd hawl iddynt a chefnogaeth ynghylch materion tai. Gellid darparu cymorth lle mae problemau iechyd meddwl rhieni yn y cartref neu drais domestig.

Datblygwyd dwy raglen newydd - cefnogaeth Friendship a'r grŵp Aspire. Amlinellodd swyddogion y gefnogaeth a gynhigir gan y grwpiau hyn.

Dywedodd swyddogion eu bod yn gweithio gydag ysgolion ar hyn o bryd ac yn cynnal sesiynau galw heibio. Mae'n ymwneud â sicrhau bod pobl yn ystyried ymgysylltu â'r gwasanaethau cymdeithasol fel rhywbeth positif, ac nid yn rhywbeth negyddol.

Rhoddwyd gwybod i aelodau am y gwaith allgymorth a oedd yn cael ei wneud yn y gymuned ar hyn o bryd, gan gynnwys gweithio gydag Undeb Rygbi Cymru. Darparwyd basgedi Nadolig yn lleol. Bydd basgedi'r Pasg hefyd yn cael eu dosbarthu.

Diolchodd yr aelodau i'r swyddogion am yr adroddiad gan ei nodi er gwybodaeth.

6. <u>CRAFFU CYN PENDERFYNU</u>

<u>Adroddiad Diogelu Blynyddol Gorllewin Morgannwg</u>

Rhoddodd swyddogion amlinelliad byr o'r adroddiad. Bwrdd rhanbarthol yw Bwrdd Diogelu Gorllewin Morgannwg. Mae'n dod â sefydliadau at ei gilydd i edrych ar ddiogelu ac mae hefyd yn dwyn sefydliadau i gyfrif. Maent yn cynnal adolygiadau arferion i blant ac oedolion. Mae'r adroddiad yn amlinellu rhan gyntaf y cynllun diogelu. Prif amcan y Bwrdd yw diogelu plant ac oedolion, a'r ail amcan yw atal niwed mewn perthynas â phlant ac oedolion.

Mae'r adroddiad yn nodi strwythur y grŵp a bydd pob sefydliad sy'n gysylltiedig yn ymgymryd ag elfennau o'r gwaith. Mae'r bwrdd yn sicrhau ymagwedd ac ymateb cyson ar draws y rhanbarth.

Nododd yr aelodau fod yr adroddiad yn amlinellu nifer uchel o orddosau ac hunanladdiadau honedig ymhlith dynion. Holodd yr aelodau os gellid nodi'r rheswm dros hyn. Dywedodd swyddogion ei fod yn adlewyrchu'r tueddiadau a nodwyd yn ystod argyfwng ariannol 2008. Mae pob hunanladdiad ac ymgais sylweddol at hunanladdiadau yn cael eu hatgyfeirio at y gwasanaeth. Mae data'n cael ei gasglu, gan weithio gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru, i nodi'r gwasanaethau y mae'r unigolion a'u teuluoedd yn cael mynediad atynt i weld a oes modd gwneud unrhyw beth yn wahanol i atal yr hunanladdiadau hynny.

Yn dilyn gwaith craffu, nododd yr aelodau'r adroddiad er gwybodaeth.

<u>Adroddiad Blynyddol Grant Cymorth Tai 2022</u>

Rhoddodd swyddogion drosolwg byr o'r adroddiad a ddosbarthwyd. Y grant yw'r brif ffynhonnell cyllid ar gyfer gwasanaethau digartrefedd, gan gynnwys Tîm Opsiynau Tai a Gwasanaeth Annibyniaeth

Cymunedol y cyngor. Mae hefyd yn ariannu ystod lawn o wasanaethau wedi'u comisiynu, er enghraifft llochesi trais domestig. Nododd swyddogion fod swm y cyllid a ddyfarnwyd wedi bod yr un fath ar gyfer blynyddoedd ariannol 21-22, 22-23 a 23-24. Gofynnwyd i'r aelodau nodi'r pwysau ar y gwasanaethau gyda mwy o alw a chostau dros y blynyddoedd hynny.

Mae'r grant yn allweddol wrth gyflawni'r Cynllun Ailgartrefu Cyflym ac wrth atal digartrefedd trwy gynnig amrywiaeth o gefnogaeth wedi'i thargedu i bobl yn eu cartrefi a hefyd gwasanaethau cefnogi mewn adeiladau. Dywedodd swyddogion y bydd darn allweddol o waith yn cael ei wneud dros y flwyddyn neu ddwy nesaf er mwyn optimeiddio'r grant er mwyn sicrhau ei fod yn cefnogi'r Cynllun Ailgartrefu Cyflym.

Nododd aelodau'r adroddiad.

Dangosyddion Perfformiad Chwarter 3

Awgrymodd swyddogion efallai bod y pwyllgor craffu am ganolbwyntio ar ddangosyddion y maen nhw'n eu hystyried yn rhai allweddol. Gallai swyddogion wneud darn o waith i ganolbwyntio'r dangosyddion ar yr hyn y mae ei angen ar y pwyllgor craffu.

Holodd aelod, o ran yr oedi cyfartalog i ddarparu grantiau i bobl anabl, beth yw cyfartaledd yr amser aros ar gyfer defnyddiwr y gwasanaeth? Fe gadarnhaodd swyddogion bod yna rywfaint o oedi sylweddol wedi bod yn ystod y pandemig oherwydd y galw yn y farchnad breifat gyda gwaith adeiladu. Ar y cyfan mae gwaith cawod wedi'i wneud yn eithaf cyflym, ond roedd y gwaith codi estyniad yn cymryd rhwng 6-9 mis. Fodd bynnag, mae'n dechrau gwella wrth i'r farchnad breifat arafu.

Holodd aelodau ynghylch cwyn a gynhaliwyd yn rhannol yn erbyn gweithiwr cymdeithasol a amlinellir yn yr adroddiad a'r gwersi a ddysgwyd o hyn. Holodd yr aelodau os cafodd y gwersi a ddysgwyd eu hanfon ymlaen at gyflogwr newydd y gweithiwr cymdeithasol er mwyn sicrhau na fydd yr un camgymeriadau'n cael eu hailadrodd. Dywedodd swyddogion y byddant yn derbyn cyngor gan AD fel y bo'n briodol. Yn gyffredinol byddai gwallau ar draws system yn cael eu hystyried a'r gwersi ehangach a ddysgwyd o'r gŵyn a sut y gellir gwella ar hyn.

Nododd yr aelodau bod nifer y plant sy'n derbyn gofal a'r rhai ar y gofrestr amddiffyn plant wedi lleihau dros y 10 mlynedd diwethaf. Fodd bynnag, ers chwarter cyntaf 2021, mae'r niferoedd yn lleihau yn eithaf sylweddol. Holodd aelod os oedd rheswm penodol am y dirywiad cyflym hwn. O ran plant sy'n derbyn gofal, dywedodd aelodau gweithiwyd â phlant a theuluoedd er mwyn caniatáu i blant ddychwelyd adref yn ddiogel. Yn ystod y pandemig, arafodd y broses hon ac arhosodd pobl ifanc mewn gofal maeth am gyfnodau hirach. Fodd bynnag, bydd y niferoedd hyn nawr yn parhau i leihau. Dywedodd swyddogion nad oes rhifau targed ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a phlant ar y gofrestr amddiffyn plant. Nodwyd hefyd, o bryd i'w gilydd, fod grwpiau mawr o frodyr a chwiorydd yn dod oddi ar y gofrestr amddiffyn plant sydd weithiau'n gallu esbonio'r dirywiad cyflym mewn ffigyrau.

Nodwyd ei bod yn ymddangos bod targedau'n goch weithiau, fodd bynnag, nid yw hyn bob amser yn adlewyrchu'r sefyllfa'n gywir. Ar hyn o bryd mae system gorfforaethol ganolog sy'n gofyn bod targedau ac amcanion yn cael eu gosod. Fodd bynnag weithiau mae hyn yn wrthgynhyrchiol gan fod angen esboniad llawer mwy cymhleth ar y ffigyrau ynghylch y canlyniad.

Holodd aelodau ynghylch y cynnydd yn nifer y derbyniadau i gartrefi gofal a'r pryderon ynghylch argaeledd gwelyau. Er bod gwelyau gwag, nododd y swyddogion nad oes staff ar gael yn y cartrefi gofal i ofalu am y gwelyau hynny. Yn amlach na pheidio mae pobl yn cael eu derbyn i gartref gofal ar ôl cael eu rhyddhau o'r ysbyty wrth ddisgwyl am ofal yn y gymuned neu pan nad oes gofal ar gael yn y gymuned i ofalu am bobl, felly maent yn cael eu derbyn yn y cartref gofal.

Yn dilyn gwaith craffu, nododd yr Aelodau yr adroddiad.

Y Gronfa Gweithredu ar Gamddefnyddio Sylweddau: Cytundebau Grant

Rhoddodd y swyddogion drosolwg o'r adroddiad a ddosbarthwyd gyda'r agenda. Bydd y cynnydd mewn cyllid yn cefnogi'r amcanion i atal marwolaethau sy'n gysylltiedig â chyffuriau, lleihau niwed sy'n gysylltiedig â chyffuriau a sicrhau bod y rheini y mae angen cefnogaeth arnynt yn gallu cael mynediad amserol at y gwasanaethau y mae eu hangen arnynt pan fydd eu hangen arnynt.

Er cydnabuwyd bod nifer y marwolaethau sy'n ymwneud â chyffuriau ar draws y rhanbarth yn cynyddu, roedd nifer y marwolaethau yng Nghastell-nedd Port Talbot wedi lleihau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Yn dilyn craffu roedd yr aelodau’n gefnogol o'r argymhelliad i'w ystyried gan Fwrdd y Cabinet.

Cymryd rhan yng Nghynllun Cartrefi Gwag Llywodraeth Cymru

Rhoddodd y swyddogion drosolwg o'r adroddiad a ddosbarthwyd gyda'r agenda.

Holodd aelodau ynghylch y rhesymau dros lofnodi cytundeb gwasanaeth gyda RhCT a'r buddion a ddaw yn sgil hyn. Cadarnhaodd swyddogion fod y cynllun a amlinellwyd yn copïo cynllun Tasglu'r Cymoedd a weinyddwyd gan Gyngor Rhondda Cynon Taf. Rhondda Cynon Taf yw'r awdurdod arweiniol a benodwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer y cynllun wrth symud ymlaen. Bydd RhCT yn ymdrin ag ochr gyfreithiol ac ariannol y cynllun. Bydd yr awdurdodau lleol yn ymdrin â'r arolygon.

Yn dilyn craffu roedd yr aelodau’n gefnogol o'r argymhelliad i'w ystyried gan Fwrdd y Cabinet.

7. BLAENRAGLEN WAITH 2022/23

Nododd yr Aelodau'r Flaenraglen Waith.

8. EITEMAU BRYS

Nid oedd unrhyw eitemau brys.

9. MYNEDIAD I GYFARFODYDD

Penderfynwyd: gwahardd y cyhoedd o'r eitem(au) ganlynol/canlynol yn unol ag Adran 100a (4) a (5) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 a'r paragraffau eithriedig perthnasol o Ran 4 Atodlen 12a y Ddeddf uchod.

10. CRAFFU EITEM/EITEMAU PREIFAT CYN PENDERFYNU

Trefniadau Cytundebol am Ystod o Wasanaethau wedi'u hariannu drwy Grant Cymorth Tai 2023/24

Ystyriodd yr aelodau'r adroddiad fel a amlinellir yn y dogfennau a ddosbarthwyd.

Yn dilyn craffu, nododd y pwyllgor yr adroddiad.

Ehangu darpariaeth Canolfan Groeso mewn perthynas ag Wcraniaid sy'n ffoi rhag y gwrthdaro

Ystyriodd yr aelodau'r adroddiad fel a nodwyd yn y dogfennau a ddosbarthwyd.

Yn dilyn craffu, roedd y pwyllgor yn gefnogol o'r argymhellion i'w ystyried gan y Cabinet.

TRAILER_SECTION>

CADEIRYDD